

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 80

Maribor, sreda, dne 6. oktobra 1937

Leto XII

Nova doba prihaja?

Socialisti hočemo vršiti svojo nalogo

Od leta 1929. smo socialisti brez stranke. Takrat jo je vlada razpuščila kakor tudi druge stranke. Našim predlogom, da ustanovimo socialistično stranko, oblast doslej ni ugodila, čeprav bi bila delavska socialistična stranka prav v sedanjih razmerah vsaj po našem mnenju, kakor smo to tudi že večkrat povedali, potrebna za nas in tudi za splošni razvoj.

Mnogo čitamo poročil o delovanju in posvetovanjih pristašev drugih strank. Tudi mi storimo, kar moremo, vendar imamo mnogo več ovir, ker imamo še premalo tiska in ker nam ni mogoče nastopati javno ter s tem pripomoči k razpletu zamotanega položaja, zlasti pa poudariti dve glavni zahtevi socialističnega gibanja:

svobodo in demokracijo.

To je zlo. Zlo je, ker se javnost zastruplja z napačnimi ideologijami, zavaja na nerealna pota ter ustvarja v množicah desorientacija (zbežnost) v realnih vprašanjih, kar speljava javno življenje v neko plitkost, ki je za bodočnost naroda silno nevarna stvar.

Obljubujejo nam svobodo, demokracijo, normalne razmere.

Prepričani smo, da vse to mora priti, da pride, ker je nujno, ker sicer ne bi bilo mogoče prav in pravilno rešiti vseh tistih problemov, ki se danes rešujejo od prijatelja do prijatelja, od ideologije do ideologije. Na sejah, pri zelenih mizah režima in opozicije, govore o vseh teh problemih.

Tudi naša naloga je, da smo odločni pri reševanju vseh tistih problemov. Tudi mi smo del naroda. Tudi moramo narodu pojasniti, kaj se zahteva, kako se sporazumevajo in kako naj se sporazumejo, da bo v korist celotnemu razvoju v naši državi.

Povedali smo že svoje mnenje. Potrebno pa je še, da to mnenje objavimo jasno in na široko, da s tem pripomoremo izhod iz sedanjega položaja, ki je mučen za nas in za vso javnost.

Kako so povišali plače v Italiji?

Lepo se sliši, resnica pa je drugačna

Vojna v Abesiniji je imela za posledico, da je v Italiji zavladala silna druginja. Cene so poskočile kar na 60 odstotkov. Vlada je dekretirala povišanje mezd in plač. To je bilo za pohvalo, še celo pri nas si čul govoriti: »Mussolini, ta pa ta!« Resnica pa je drugačna, kljub 60 odstotnemu porastu cen »provizorično« za posleni delavci niso bili deležni povišanja mezd in »Lavoro fascista« (14. avgusta t. l.) piše, da izpomožni delavci v vojni industriji ne dobe draginjskih doklad. Fašizem si zna delati reklamo, pri tem pa gleda, da ga to nič ne stane.

Uspeh . . . nemškega fašizma

»V preteklem letu je bilo v (tretjem rajhu) zelo mnogo doseženo. Že samo to, da se gospodarstvo ni zrušilo, je uspeh. (»Völkischer Beobachter«, št. 257 z dne 14. sept. 1937.)

Izprememba v vladi dr. Stojadinovića

5 ministrov odstopilo

Novi ministri za prosveto, pravosodje, pošto, gozdove in rudnike ter telesno vzgojo

»Avala« poroča:
V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. so kraljevi namestniki z ukazom od 14. t. m. sprejeli ostavko, ki so jo predložili gg. pravosodni minister dr. Niko Subotić, gradbeni minister dr. Marko Kožul, minister za gozdove in rudnike Djura Janković, prosvetni minister Dobrivoje Stošović, poštni minister dr. Branko Kaludjerčić in minister za telesno vzgojo dr. Josip Rogić, ter jih postavili na razpoloženje, imenovali so pa za pravosodnega ministra podpredsednika senata Milana Simonovića, za ministra za gozdove in rudni-

ke bana vrbaske banovine Bogoljuba Kujundžića,

za gradbenega ministra na razpoloženju in narodnega poslanca Dobrivoja Stošovića,

za ministra brez portfelja narodnega poslanca dr. Nika Novakovića, za ministra za telesno vzgojo narodnega poslanca dr. Vekoslava Miletića,

za poštne ministra podpredsednika narodne skupščine Vojka Cvrkića,

za prosvetnega ministra upokojenega pomočnika prosvetnega ministra Dimitrija Magaraševića.

O izpremembah v vladi manjka zaenkrat vsak komentar s strani JRZ-tiska.

O novih ministrh je znano, da je Simonović pripadal lani JNS, Kujundžić je bil že enkrat minister, sedaj pa je ban vrbaske banovine, Vojko Cvrkić je poslanec, izvoljen na Jevtičevi listi in sedaj zelo odločen pobornik JRZ, dr. V. Miletić je Hrvat iz Beograda, dr. Novaković je predsednik banovinskega odbora JRZ za primorsko banovino v Kninu, Dimitrije Magarašević je bil že enkrat pomočnik ministra prosvete.

—//—

Kantonalne volitve v Franciji

V volilnem boju so prevzeli socialisti vodilno vlogo

Dne 10. in 17. oktobra bodo v Franciji, razen v Parizu in senskem okrožju, volitve v kantone (sreze). Volitve imajo velik pomen, ker bodo pokazale, kako je narod zadovoljen z vlado ljudske fronte, ki vlada v Franciji že 16 mesecev.

Socialisti poudarjajo po shodih pomen in naloge kantonskih odborov in na marseljski program, ki je bil izdelan na zadnjem kongresu za te odbore. V teh odborih socialisti doslej niso bili mnogo zastopani, pač pa je jako mnogo občin v njihovih rokah.

Pomembno je zlasti, da je zmoglo v javnosti socialistično stališče, da je treba pomirjenja znotraj ljudske fronte.

V volilni borbi so prevzeli socialisti vodilno vlogo.

Njih govorniki so radikalni in konkretni. Nastopajo po mestih kot govorniki Blum, Faure, Marx Dorey itd. Predvsem poudarjajo socialisti potrebo volilnega reda za senat, ki ovira delovanje zbornice, kakor je to napravil ob priliki odstopa Bluma, ko ni hotel izglasovati vladi pooblastil.

Kantonske volitve so pomembne, ker imajo tudi vpliv na volitve senata. Čimbolj bodo zmagali v teh volitvah kandidati ljudske fronte, tembolj bo omanjan konservativni in reakcionarni senat.

Vsa reakcija pa gre tudi v Fran-

Kako grede stranke Ljudske fronte v volitve?

Pri prvih volitvah, dne 10. oktobra bodo stranke nastopile vsaka s svojimi kandidati. Kandidati, ki ne bi dobili absolutne večine glasov pridejo v ožjo volitev 17. oktobra. Pri ožjih volitvah bodo pa stranke ljudske fronte nastopile skupno in glasovale za tistega svojega kandidata, ki bo v dotičnem srezu dobil pri prvi volitvi 10. oktobra največ glasov. Na ta način ugotavljajo stranke ljudske fronte vsaka svojo lastno moč in pravo razmerje sil. V Franciji torej ne gre za neko mešanico raznih strank in barv v okviru ene stranke, kakor se to ponekod priporoča, da si je jasno, da bi taka stranka ne mogla živeti, kaj šele delovati niti en dan. Francoski radikali so meščanska stranka, ki odklanjajo socializem. Med njimi in socialisti se sicer

lahko ustvari sporazum glede skupnega nastopa za rešitev gotovih vprašanj, v vprašanjih, ki se tičejo dela za socializem in tvorijo osnovo socialističnega programa pa mora socialistična stranka iti svojo pot in pridobivati ljudske množice za svoj program. Radikali n. pr. so za zasebno lastnino produkcijskih sredstev, socialisti proti, zato je v tem vprašanju kompromis izključen in ako bi bili radikali in socialisti v eni stranki, bi se na tem vprašanju nujno razšli.

Glede skupnega nastopa strank ljudske fronte pri ponovnih volitvah 17. oktobra so socialisti odklonili, da bi glasovali za tiste radikalne senatorje, ki so v senatu vrgli vlado Bluma in se pokazali kot odkriti sovražniki demokracije.

—//—

Mussolini in Hitler za mir, če . . .

se bodo vsi podredili njima

V berlinskem stadionu sta v torek, dne 28. septembra t. l. govorila Mussolini in Hitler. Hitler je organiziral množice, ki naj bi pokazale veličino osi Rim—Berlin. Dne 29. m. m. pa je Mussolini zopet sedel v jekleni vlak in se odpeljal domov. V Rimu so pripravili zopet kričav sprejem. Delavci so dobili ta dan plačan dopust, da je bil sprejem lepši.

Iz govorov diktatorjev je odsevala samozavest in poveličevanje drug drugega. V francoskem in angleškem tisku pa govornika nista napravila najboljšega utiska, ker so iz dekoriranih govorov o miroljubnosti pronicale grožnje in imperialistični duh. Vsa Evropa postane fašistična; mir je odvisen od tega, če se izpolnijo nemški cilji in želje; ju-trišnja Evropa bo fašistična; če ne bo dovolj beseda, bomo segli po orožju. Hitler je tudi imenoval Mussolinija moža, ki ustvarja zgodovino.

Govora sta hotela izzveneti mi-

roljubna, kakor da bi ves ostali svet hotel samo vojno. Izjave pa, ki jih omenjamo, potrjujejo prav nasprotno. To namreč, da ima fašizem svojo politiko, ki jo hoče brez orožja ali pa z orožjem izvajati prav na kljub svetovni miroljubni demokraciji.

Poudarjanje boja proti boljšeizmu stališča obeh diktatorjev ne omiljuje, ker je le pretveza za drugačne aspiracije, kakor dokazujejo zlasti dogodki v Španiji. Zakaj še na tej demonstraciji je Mussolini povedal, da bo še dalje pošiljal prostovoljce v Španijo. »Populaire« pravi k tej drzni izjavi, da se čudi, kako se more podpisnik Briand-Kollegovega pakta tako jasno izražati, da se bo zatekel k vojni kot sredstvu politike.

Izjave obeh diktatorjev ne morejo vplivati pomirljivo, pač pa usiliti prepričanje, da se mora demokracija odločiti za odločno politiko proti fašizmu in njega imperializmu.

Kitajci se obupno branijo

Japonci so razvili pred Šangajem veliko ofenzivo, ki traja že šest dni. Na obeh straneh so silne žrtve, ker se Kitajci obupno branijo. Japonci še vedno niso mogli prodreti.

Na severnem bojišču beležijo Japonci nekatere uspehe, vendar pravijo kitajska poročila, da so ti uspehi že izravnani s kitajskimi protinapadi.

Vsekakor je računati s tem, da so Japonci v premoči.

Japonci so za mir, če jim Kitajci odstopilo več pokrajin.

Japonska odklanja posredovanje Anglije v japonskokitajski vojni. Pripravljeni so pa skleniti mir s Kitajsko, če odstopi Japonski več pokrajin in plača dve in pol milijarde jenov vojne odškodnine. Japonci trdijo, da se bojujejo s Kitajsko samo zato, da si pridobe njeno prijateljstvo.

Obsodba Nemčije in Italije v Ženevi

Španska resolucija

V Ženevi je bila predložena španska resolucija, ki obsoja vmešavanje tujih držav t. j. Nemčije in Italije v državljansko vojno. Za resolucijo je glasovalo 38 držav, 14 držav se je glasovanja vzdržalo z izgovorom, da ne bi zaostrele mednarodnega položaja. Proti resoluciji sta glasovali — Albanija in Portugalska. Dvotretjinska večina, ki je bila za resolucijo, kakor piše »Populaire«, pomeni za Nemčijo in Italijo, ki se vmešavata, veliko moralno obsodbo, dasi resolucija ni bila sprejeta, ker je za to treba soglasnosti vseh držav.

Italija namravnava v španskem vprašanju — popuščati

Anglija in Francija zahtevata umik tujcev iz Španije. Italija se hoče zopet — pogajati, da zavleče rešitev vprašanja. Če ne pride do sporazuma, bosta obe velesili energično nastopili in Francija odpre mejo za vojni material legalni vladi, kar bi bil najhujši udarec za Franca in njega mecene.

Španski parlament je izrekel vladi soglasno zaupnico

Španska republikanska zbornica je bila te dni sklicana na sejo ter je izrekla Negrinovi vladi zaupnico.

Glede situacije na španskih bojiščih so bila poročila zelo optimi-

stična, čeprav ima republikanska vojska razne težkoče.

Na španskih bojiščih

ni veliko novega. Na aragonski fronti napredujejo depublikañci, tako tudi pri Terruelu. Pri Madridu so poskusili srečo nacisti v vseučiliškem okraju, pa so bili zavrnjeni. S težkimi izgubami so bili zavrnjeni njihovi napadi pri Toledu. Le v Asturiji imajo vsled premoči več sreče pred Gijonom.

Letalski napadi

nacistov na Valencijo in Barcelono so zahtevali te dni precej žrtev. Tudi škoda je prilično velika. Ti zračni napadi imajo namen, da moralno vplivajo na prebivalstvo v zaledju.

Kongres češkoslovaških rudarjev

se je vršil v Pragi

V dnevih 26. do 29. septembra t. l. se je vršil v Pragi X. redni kongres Zveze rudarjev Čehoslovaške republike. Na kongresu je bilo navzočih 73 delegatov, ki so zastopali 23.000 članov. Nadalje trije zastopniki različnih ministrstev, trije zastopniki nemške češke rudarske zveze, 16 zastopnikov obratnih svetov, 4 zastopniki bratovskih skladnic, 4 zastopniki osrednje strokovne zveze, 200000 uprava Zveze, 3 zastopniki različnih socialnih uradov in trije inozemski delegati. Natančneje poročilo o tem kongresu bo podal s. Arh na predavanjih po revirjih in v prihodnji številki »Delavca«.

Kaj pravi Kautsky o vojni nevarnosti

Preprečiti jo more organizirana demokracija

Karl Kautsky, stari socialistični teoretik, ki živi sedaj na Čehoslovaškem, je napisal 700 strani obsegačo knjigo. V njej opisuje zgodovino zadnjih petsto let ter prihaja do zaključka, da so diktatorične vladavine nezmisljive in zlo.

Nadalje pravi, da tekma v oboroževanju še ne pomeni vojne nevarnosti. Za vojno so diktatorske države, ki jih je razmeroma malo, dočim je demokratičnih mnogo več.

Diktatorične države ne bodo imele poguma, da nastopijo proti demokratičnim državam.

Največje zlo v diktatorskih državah pa je, da jih bo oboroževanje gospodarsko popolnoma izčrpalo. To vidimo že v Nemčiji in Italiji. Oboroževanje, javna dela itd. brez gospodarskih reform, ki jih zahteva današnji napredek, za take režime ni rešitve, ker prisiljene forme dela in življenja socialnih temeljev neizpreminjajo.

Predpogoj pa je, seveda, da se demokracija dobro organizira v društvu narodov ter si pridobi potrebno avtoriteto in izvrševalno oblast glede izvajanja demokratičnih mednarodnih pogodb.

Nemirna Palestina

ubit angleški komisar

Angleškega komisarja v Jeruzalemu so ubili arabski nacionalisti ob priliki nekega njegovega potovanja. Sedaj so angleške oblasti ukazale zapreti župana Jeruzalema in muftija, ki je verski poglavar muslimanov. Obenem je zasedlo deželo 7500 oboroženih vojakov.

Zmaga delavske stranke v Avstraliji

V zvezni državi Victoriji

so se vršile volitve v parlament, delavska stranka je pridobila 5 mandatorov.

Nekaj Masarykovih misli

Stavkujočim rudarjem v Kladnem 29. januarja 1900.

Ne delate, borite se z nedelom, s čimer vendar največje delo od vseh, ki ga je svet videl vrsto let. Ne borite se z nasilstvom, ampak s strpnostjo, zakaj, če vztrajate, sem gotov, da zmagate brez nasilja. Iz tega boja izidete kot zmagovalci, če bodete solidarni. Od vsega srca vam želim močatost, strpnost in mir, ki vam je potreben, da daste resnici in delu pomen.

O socialni demokraciji

(V »Naše Doba« 1895, str. 891.)

Kdor pazljivo zasleduje razvoj socialne demokracije, ne more, da ne bi opazil izpremembe, ki se v nazorih te stranke, sicer mirno ali vendar tem vidneje pokazuje. Z istim korakom kakor namreč gibanje rase si tudi ustvarja pogled na svet, popolni filozofski sestav pa predvsem vrše socialistični teoretiki z različnimi poizkusi; gibanje ima že svojo izdelano etiko. Razumljivo, vsaki dosledni filozofiji je etični problem temeljni kamen, za samo zahtevanje socialne demokracije je končno

etični cilj: osemurni delavnik, pravica glasovanja itd., vse te posamezne konkretne zahteve imajo edini glavni zmisel: izpremeniti vladajoči moralni, oziroma nemoralni družabni red. In zadnji razlog za to zahtevanje je Kristusova zapoved: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Povem zadnji razlog: človek in družba se bosta izpremenila samo s tem sredstvom — nasiljem ali razlogom. In socialna demokracija se nič manj ne bori, kakor druge stranke, za svoje ideale z razlogi; to je naravno — ker so nje očetje bili večinoma filozofi in filantropi.

Pravica do stavke

(Kladenskim rudarjem 1900.)

Še danes se pojavljajo ljudje, ki se proti stavkujočim delavcem sklicujejo na kazenski zakon, toda teh je vedno manj tudi med ljudmi, ki niso na strani delavskih prijateljev; razumejo namreč, da so stavke posledica privatnega dogovora med delavci in delodajalci ter priznavajo, da v njih ne more biti nič kaznjivega.

Doma in po svetu

Državni uslužbenci in 1. oktober

Nekateri listi so vedeli povedati, da bo vlada prav za gotovo povišala plače državnim uslužbencem s 1. oktobrom t. l. Razumljivo je, da so državni uslužbenci z veliko nervoznostjo pričakovali ta dan. Čim bližje pa so mu bili, tem večje je bilo njihovo razočaranje, kajti napovedane uredbe o povišanju plač ni hotelo biti od nikoder. Danes smo že celo že 6. oktobra in se torej ni več bati, da bi pričakovano povišanje dospelo ta mesec. Potrpljenje je božja mast, pravijo... toda, kjer ni organizacije, se je treba pa vendarle mazati s te vrste mastjo in živeti v pričakovanju od obljub.

Okrevališče za rudarje in plavžarje na Golici. Uprava Bratovskih skladnic v Sloveniji je kupila 24 ha veliko posestvo na Golici nad Jeseenicami, kjer bo zgrajeno veliko okrevališče za rudarje in plavžarje, poleg pa stavba za otroško kolonijo. Preteklo nedeljo, dne 3. oktobra se je vršil ogled posestva.

Bojevena organizacija hrvaških klerikalcev »Križarji« je zborovala v Zagrebu. Pravijo, da imajo 1200 organizacij in 40.000 članov. Na zborovanju so gremeli proti Judom. Manjka samo še, da bodo zavrgli sveto pismo stare zaveze in se odrekli Kristusa, ki je bil tudi Jud. Najlažje je reči: Judje so vsega kri-

zana. Dobro, bo že še prišel tudi moj čas; le potrpej nje! Ali je Janeke doma?»

»Ne, je šla v vas nakupovat!«

»Tako... no, pa dober tek!«

»Bah, graničar, to je pač grdo od tebe, da nas ostaviš same. Pij vsaj kozarček žganja z nami!«
Toda poljski čuvaj se je bil že izgubil skozi vrata. Ko je šel mimo okna, je slišal, kako so se možje v sobi cinično smejali, povlekel je za stremen na svoji puški in odšel. Blodil je po polju in travnikih, do skrajnosti razjarjen... Ko je prišel proti večeru domov, je našel mrtvega zajca, obešenega za kljuko na zadnjih vratih, na repu pa je imel zajec pripet listek, na katerem je bilo v ležečih črkah zapisano: »Poklon od aalibeja!«

Ves divji radi tega očitnega zasmehovanja, je vrgl zajca čez plot, da je v velikem loku sfrčal daleč nekam na njivo. Cel teden se je nato znašal nad vsakomur, kdor se mu je le približal. In zopet je imela vas dovolj prilike, da se je pošteno režala. Od tega dne dalje mu je vsakdo pravil: »Alibi Holandec!« Graničar pa je s svoje strani dražil Vrča kolikor in kjerkoli je mogel, na ta način, da je vsako nedeljo spremljal Janeke po vaških gostilnah, kjer sta oba, smešila tega obešenjaka in zajedavca ter govorila o njem, da bo prihodnjič gost v hotelu »Pri leseni žlici«.

(Dalje prihodnjič.)

A. M. de Jong:

59

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Tretjič zopet je videl Vrča, ki je baš nastavljal past; veseli, da ga bo končno vjel pri samem dejanju, je skočil proti njemu. Divji lovec pa je zbežal, ne da bi se bil enkrat samkrat ozrl, tako, da ga poljski čuvaj ni mogel videti v obraz in prepoznati. Dolgo ga je zasledoval, dokler se mož ni izgubil v grmičevju v bližini hiše Janekinega očeta in mu izginil izpred oči. Nekaj časa je graničar še gledal in oprezoval, potem pa je jo zavil v hišo in res je našel tamkaj divjega lovca, ki je sedel z Janekinim očetom in bratom pri mizi, pred seboj steklenico žganja, in igral karte. Ko je graničar vstopil, so ga s hrupnim veseljem pozdravili:

»Haha! Sedaj pride četrti igralec!... Fino, bomo vsaj lahko igrali skat!... Prisedi, graničar, in natoči si!«

Toda graničarju so obvisle oči na treh zajcih, ki so bingljali, obešeni na velikem žeblju ob steni in je rekel: »Moj namen je samo ta, da pozovem Goorta Perdama, da gre z menoj!«

»Prav rad, kam pa?« je vprašal Vrč z izrazom neprisiljenega začudenja.

»No, najprvo k županu.«

»Zakaj neki?«

»Videl sem te, ko si divjačino pobiral iz zanjki in sem te zasledoval do semkaj.«

Igralci so se med seboj spogledali in so se vsi hkrati pričeli smejati.

»Ti si malo udarjen, dragi moj! Goort sedi že ves dan tu pri nas in igra z nami karte. Doslej se še ni ganil iz hiše!«

»In zajci, ki tamkaj vise?«

»Sem jih včeraj kupil od nekega lovca v mestu,« je zatrjeval Janekin brat, ne da bi bil samo trenil z očesom.

»Mm, zdi se mi, da sem pravo strašilo za našega graničarja,« se je rogala Vrča. »Čeprav niti na polju nisem, pa vendarle vidi mojega duha bloditi naokoli!«

Graničar ga je grdo pogledal.

»Vi ste seveda pripravljene vaše izjave s prisego potrditi?« je vprašal osorno.

»Seveda!« se je smejal Janekin oče, in vsi trije so mu drzno, brez najmanjše zadrege, izsmehujoč ga gledali v obraz. »Ako človek govori resnico, bo menda že smel vzdigniti svoje tri prste, ali ne?«

Graničar je pokimal in zopet si je moral priznati, da je bil poražen.

»Ze dobro,« je rekel mirno, dasi mu je v notranjosti kar kuhalo. »Alibi je doprinešen. Seveda je vse skupaj smrdljiva, grda laž, toda nedolžnost je doka-

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Izjave k sporazumu združene opozicije z Zagrebom

Pera Živković, vodja JNS: Samo ena oblika sporazuma je, ki bi jo jaz odobril: pod mojo komando!

Boško Jevtić, drugi vodja JNS.: Mislim, da bi se s temi laže sporazumel kakar s svojimi jenesarji.

Nikola Uzunović, bivši vodja JNS: Sporazum? Brez vlade ni to nič.

Pucelj, senator JNS: Škoda, da sem danes senator JNS. Če bi ne imel baš zdaj te funkcije, bi bil vladin človek.

Dr. A. Kramer: Moji najzvestejši pristaši se že spet na vse strani sporazumevajo s sporazumaši.

Dr. Diako Puc, bivši Jevtičev ban: Brez nas, starih ljubljanskih »radikalov« menda vendar ne bo šlo? Saj morajo upoštevati našo realno politiko.

»Slovenčarji«. Če smo znali najti udeležbo v vladi, ki je začela šestojanuarsko dobo, moramo gledati, da tudi pri sporazumu med Hrvati in Srbi ostane absolutna moč nad Slovenci v naših rokah.

Vsi jerezarji in jenesarji, ki bi radi bili v vsaki vladi, pa se boje, da morda enkrat le padejo »iz kombinacije«: Ni ravno tako hudo s tem sporazumom, kakor smo se takoj splašili. Seveda pozdravljamo sporazum, samo to moramo vedeti, dokle se ga. Vsa stvar bo še dolgo trpela. To mora biti vse natančno izdelano, napisano, korigirano, prepisano in podpisano. In potem se še vedno ne ve, kdo bo dobil vlado. Skratka, nič se še ne ve, kaj vse bo. Ne bodo se tako lahko sporazumeli. Medtem se pa lahko še marsikaj zgodi...

ZAKAJ ESPERANTO?

ZATO DA spoznaš življenje svojega delovnega tovariša.
ZATO DA spoznaš uspehe in delo svoje sindikalne organizacije po svetu.
ZATO DA se seznaniš s kulturnim napredkom in uspehom delavcev.

V ogledalu

Ljubljanski »Slovenec« za demokracijo? V sredo je objavil »Slovenec« kot uvodnik govor Roosevelta s pripombami. Roosevelt odločno nastopa proti diktaturam in korupcionističnim kapitalistom. Samo demokracija je zmožna, da izvede reforme s čim manjšo škodo za skupnost. Še ni dolgo tega, ko je »Slovenec« koval fašizem v zvezde ter trdil, da se z naukom cerkve sklada avtokratična oblast. Kdaj je imel prav? In čitatelji: enim je prav to, enim ono. Končno je vsem ustrezno.

Dinar nazaj. V nekem industrijskem kraju naše ožje domovine je šel nek cerkovnik po »biro« za sebe in gospoda. Prišel je k nekemu revnemu upokojencu, kateri mu je dal dva dinarja, z izjavo, da je eden za cerkovnika, eden pa za gospoda. »Gospod« so bili nad tem majhnim darom tako ogorčeni, da so takoj kupili poštno nakaznico in dotičnemu upokojencu poslali tisti dinar nazaj. Pa pravijo, da gospodje niso materialisti!? Revež, ki je v resnici potreben, bi tega ne napravil. Tisti, ki poznate sv. pismo, primerjajte prisposobo o ubogi vdovi, ki je dala poslednji belič in potem sodite.

Sladki vrh

Smrt zavednega delavca. Dne 16. septembra je preminul agilni član SDSZJ in obratni zaupnik s. Kraner Andrej, kovač v tovarni. Kako je bil priljubljen med delavstvom in ostalim prebivalstvom je bila dokaz udeležba pri njegovem pogrebu, dne 19. septembra, saj ga je spremlilo na zadnji poti okoli 500 oseb, kar je za naš obmejni kraj nekaj izrednega. Pogreba so se udeležili tudi uradniki tovarne z g. ravnateljem na čelu. Bil je tudi med ustanovitelji delavske godbe na Sladkem vrhu, za katero je bil tako vnet, a žal, da ga je prošetarska bolezen tuberkuloza, tako hitro zmrnila. Naši vrli godbeniki so se mu odogljili s tem, da so ga spremili na zadnji poti in igrali žalostinke, da je bilo marsikatero oko solzno. Dragi s. Kraner, s Teboj smo izgubili enega najboljših članov našega delavskega pokreta na Sladkem vrhu. Ohranili Te bomo v najboljšem spominu in delali po Tvojih navetih, s katerimi si bil vsak čas na razpolago. Naj Ti bo zemlja lahka! Ostalim naše sožalje.

H gibanju strojnikov in kurjačev za kolektivno pogodbo

V Zvezi strojnikov in kurjačev so danes organizirani strojniki in kurjači v dravski banovini skoraj do zadnjega moža. Ne zaostajajo tudi ne v drugih banovinah, vendar je na prvem mestu sekcija v drav. banovini.

Dne 2. junija t. l. je zveza predložila osnutek kolektivne pogodbe za strojnike in kurjače Zvezi industrijcev v Ljubljani, v katerem zahteva ureditev mezdnege in delovnega razmerja ter spoštovanje socialpolitične zakonodaje, to je, zlasti tudi strokovnih pravilnikov, kakor o opravljanju parnih naprav, zaposlovanju tujcev, penzionistov in neizprašanih moči. Zveza industrijcev je odgovorila, da se po zakonu o minimalnih mezdah nima pravice pogajati v imenu delodajalcev za sklenitev kolektivne pogodbe, ki bi veljala za vso industrijo v dravski banovini. Zveza bo sedaj vložila svoje zahteve za posamezne panoge industrije, posebej za tekstilno, kovinsko, lesno in ostale industrije. Člani zveze pač pričakujejo več uvidevnosti od strani delodajalcev in pristank na ureditev službenih razmer, ker je tudi zakonodajalec smatral strojniški in kurjaški posel kot specialno stroko. Na podlagi zakonitih izpitolov, znanja in odgovornosti za redni obrat v podjetjih, ki zavisi največ od vestnega strojnika in kurjača, je naša pozicija važna. Kakor smo že omenili, sta strojnik in kurjač v obratih glavna faktorja tudi glede štednje s kurivom, stroji, z

oljem itd. Pripominjamo, da so naši člani na gornje koristi obratov vedno gledali in prihranili lastnikom obratov marsikake tisočake. Iz navedenih razlogov pričakuje članstvo zveze uvidenost glede minimalnih zahtev, ki so že skrajno potrebne ureditve z ozirom na socialne razmere teh nameščenec, kakor tudi zaradi konkurenčnih močnosti, ki so na dnevnem redu ob neurejenih razmerah. Zveza skrbi tudi za strokovno izobrazbo članov.

V ta namen je bilo že več ekskurzij v razna industrijska podjetja in vršilo se je več strokovnih tečajev: Zadnja ekskurzija je bila 19. septembra t. l. v tovarno Hutter v Mariboru, ki se jo je kljub slabemu vremenu udeležilo 80 članov. Ker je med člani zanimanje za take ekskurzije, ustanovi zveza poseben fond za ekskurzije z majhnim prispevkom. Višji strojniški tečaj, ki ga bo vodil inšpektor parnih kotlov g. inž. Gulič, se bo vršil letošnjo zimo ter se prične najbrže že sredi novembra v Ljubljani. Na tečaju se bo predavalo o strojih in elektroiznanstvu. Tečaj se bo vršil ob pondeljkih od 18. do 20. ure v strojni tehniki, ob petkih ob istem času pa o elektrotehniki. Vsi zainteresirani, ki žele obiskovati tečaj, se naj priglase Zvezi strojnikov in kurjačev v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22 a, I. nadstropje, vsak torek ali četrtek od 18. do 20. ure ali ob nedeljah od 10. do 12. ure, kjer dobe vsa pojasnila.

Kako se godi poljedelskim delavcem, ki hodijo v Nemčijo

Treba paziti, da človek ne nasede

»Het Volk«, osrednje glasilo holandske socialne demokracije (z dne 10. septembra), poroča, da so se pred kratkim vrnili na Holandsko poslednji poljedelski delavci, ki so v nadi, da bodo imeli dober zaslužek, odšli za delom na Mecklenburško. Pri odhodu v Nemčijo so jim obljubili, da bodo imeli tedensko vsak po 20 holandskih goldinarjev. V resnici pa so dobili po odbitku M 4.50 za hrano, stanovanje in zavarovanje, samo po 10 mark.

3 marke so jim pisali v dobro. češ, da jih dobe samo delavci, ki ostanejo do 15. septembra. Delavci

pa so raje pustili 36 mark — čeprav predstavljajo za nje celo premoženje — v Nemčiji in so odšli, kajti hrana je bila pod vsako kritiko. Debivali so pokvarjen krompir s kislo repo ali kompotom iz rabarbare, brez trohice masti in majhen komadič slabega »črnega kruha.«

Holandci svare pred posredovanjem holandskih delavcev v Nemčijo. (Tudi naši delavci se vračajo iz Nemčije gladni in razčepani, brez prebite pare, o čemer smo že pisali. Op. ur.) Tako je povsod, kjer imajo topovi prednost pred maslom.

Delavski pravni svetovalec

Motenje posesti

Vprašanje: Sosed ima tako postavljeno gospodarsko poslopje, da pada opeka z njegove strehe na moj svet. Ravno tako se odpirajo vrata na moj svet, tako da vedno hodi po mojem svetu. Ali mu lahko to preprečim?

Odgovor: Ko je sosed postavil gospodarsko poslopje bi pri komisijskem ogledu morali uveljaviti ugovore proti načrtu, zlasti, da se postavi poslopje tako blizu Vašega sveta in da se vrata odpirajo na Vaš svet. Sedaj lahko zahtevate le povračilo škode, ki Vam nastaja s tem, da pada opeka na Vaš svet in da se vrata odpirajo na Vaš svet. Tožiti pa morate sosedu, da nima pravice hoditi po Vašem svetu, ker bi sicer po 30. letih pridobil služnost hoje po njem.

Prevzem posestva — Pogrebni stroški (Litija)

Vprašanje: Ali more oče, ki je izročil posestvo dvema sinovoma, naknadno še izročiti del že izročene posestva še enkrat drugemu sinu?

Odgovor: Čim sta prevzemnika postala lastnika, moreta veljavno razpolagati z dodeljenimi posestvi le onadva in je vsako razpolaganje očetovo neveljavno.

Vprašanje: Kdo plača pogrebne stroške po materi?

Odgovor: Če oče še živi in je on lastnik posestva, je dolžan plačati on, če pa je mati zapustila kaj zapuščine, se pa poravnajo stroški iz zapuščine.

Kleveta — odškodnina za protizakonito ravnanje državnih uslužbencev (Železniki)

Vprašanje: Nekdo širi o meni neresnične vesti. Ali ga lahko tožim?

Odgovor: Zoper raznašalca neresničnih

nih vesti o Vas, lahko vložite zasebno tožbo radi klevete v roku 3 mesecev, odkar ste izvedeli za govorice. Če se nasprotniku ne bo posrečil dokaz resnice, da je res to, kar trdi o Vas, bo obsojen in kaznovan.

Vprašanje: Od koga lahko zahtevam odškodnino, če me državni uslužbenci poškodejo?

Odgovor: Odškodninsko tožbo lahko naperite zoper državnega uslužbenca in obenem tudi zoper državo, če je državni uslužbenec povzročil škodo v izvrševanju svoje službe. Tožite pri okrožnem sodišču.

Dedščina po materi (Kranj)

Vprašanje: Po pok. materi smo ostali kot dediči oče in otroci. Koliko pripada njene zapuščine očetu in koliko otrokom, ker je mati umrla brez oporoke?

Odgovor: Očetu pripada po zakonu četrtina zapuščine, ostale tri četrtine pa se razdele po enakih delih med otroke.

MALI OGLASI

Nasi čitatelji kupite najcenejše pri naših tiskarstvih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vsob vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se

ŠPECERJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. Z. O. Z.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

Masarykove proslave

V bližnjih dneh prireda podružnica delavskega kulturnega društva »Vzajemnost« nadaljnja predavanja o pokojnem prezidentu Čehoslovaške republike, Osvoboditelju T. G. Masaryku s spominskimi svečanostmi:

v nedeljo, dne 10. oktobra t. l. v Trbovljah ob 9. uri v »Delavskem domu«;

v nedeljo, dne 17. oktobra t. l. v Hrastniku ob 9. uri v kino dvorani.

Predavatelj s. dr. Avg. Reisman.

V nedeljo, dne 17. oktobra t. l. v Smedniku, predava s. Jakob Vehovec.

V ostalih krajih pozneje. Društva, ki se zanimajo za ta predavanja, naj se takoj prijavijo, da moremo urediti pravočasno radi predavatelja.

Mednarodni kongres krematorijev

v Londonu

se je vršil od 24. septembra do 2. oktobra v Londonu. Kot najvažnejše je bilo na dnevnem redu vprašanje ustanovitve Mednarodne zveze društev za vpepeljevanje mrličev.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Neresnične vesti o spremenjenih poštinih pristojbinah. Vesti, da so spremenjene poštne pristojbine za inozemstvo s 1. oktobrom naprej in sicer tako, da bi bile različne po razni oddaljenosti držav in vsled tega za Avstrijo znižane, za Čehoslovaško pa zvižane, itd. Tudi na poštah so prvotno nasledili tem vestem in ljudje so že pridno lepili znamke s povišano tarifo. Nam se je zdela vesa malo verjetna, ker smo vendar z državami male antante vezani na lanski dogovor v Bukarešti za enotno frankiranje. Sedaj smo ugotovili, da je bila vest ljubljanskih listov gladko izmišljena in radi tega opozarjamo, da so poštne pristojbine za inozemstvo ostale neizpremenjene.

Sportna rubrika

Ljubljana

Lahkoatletika sekcija SK Svobode priredi v nedeljo 10. oktobra ob 10. uri dopoldne na igrišču Primorja ob Tyrsevi cesti

propagandni lahkoatletski miting, na katerem nastopijo po daljšem presledku lahkoatletični Svobode kakor tudi lahkoatletični drugih športnih klubov v večjem številu.

Prav je, da je Svoboda začela gojiti tudi lahkoatletiko in je tako omogočila delavskim športnikom, da se lahko vežbajo pod okriljem delavskega kluba, in ne iščejo več zavetja v meščanskih klubih.

Pozivamo prijatelje Svobode, da se te priredive v čim večjem številu udeležijo ter tako moralno in gmotno podpro delavski šport.

Štajerska hranilnica in posojilnica r. z. z. o. z. v Mariboru

vabi na

IZREDNI OBČNI ZBOR,

ki se bo vršil v soboto, dne 23. oktobra 1937 s pričetkom ob 6. uri zvečer v sejni sobi Delavske zbornice v Mariboru, Sodna ul. 9-1.

z dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika rednega občnega zbora;
2. prečitanje računskega zaključka za l. 1936. in sklepanje o razrešnici;
3. sklepanje o nadaljnjem poslovanju zadruge;
4. razno.

Načelstvo.